

mahallede ÇOCUK & ölmek

İbrahim YASAK

Hafta sonları sokaklar bizimdi. Günboyu.

Gerçi hafta içinde de okul çıkışlarında bir süre ders yaptıktan, veya annelerimizin ev ile ilgili ufak tefek bir takım isteklerini alelacele yerine getirdikten sonra kendimizi koyuverirdik mahallemizin sokaklarına... Daha doğrusu tüm çocukların toplanma yeri olarak kendiliğinden ve öteden beri bir nevi merkez olan bölgelerine koşardık; Çene'ye, Mektebin Gölü'ne, Okulun Bahçesi'ne... Mahallenin çocukları orada olurdu hep, işini tamamlayan oralara giderdi. Çünkü oyun kurulmaya başlamadan orada bulunmak gerekirdi. Neler oynamaz-

dık ki... O zamanlar biz çocuklara çok büyük gelen, özgürlüğümüzü coşturduğumuz geniş alanlarda çeşit çeşit oyunlar oynardık. Her mevsimin kendine has oyunları vardı. Kızların ve erkeklerin oyunları ise ayrı ayrıydı.

Kış, yaz, ilkbahar, güz sokaklar bizimdi.

Sokaklar hayatı, oyun alanlarımızı.

Henüz ilkokul çağındaydık. Topaç çevirirdik bolca... Cıncık ve aşık oynardık, eğer bulamazsak gazoz kapaklarını cıncıkların yerine dikerdik; çünkü daha ekonomik ve daha boldu gazoz kapağı. Uçurtma uçururduk, Harman Çayırı'nın geniş düzlüğünde ya da okulun bahçesinde... Savaş oyunu olarak kömen oynardık, saklambaç oynardık. Ve illa ki her mevsimde futbol oynanırdı. Neredeyse her mahallenin bir ya da birkaç tane, çocuklardan kurulu futbol takımları olurdu, Sokak maçları, mahalle maçları yapardık; kıran kırana, azimli, iddialı. Kazanmak için... Hâlbuki ne doğru düzgün bir sahamız ne de işe yarar topumuz vardı. Yine de tutkuyla, aşkla hem kendi aramızda hem başka mahallelerle maçlar yapardık.

Sahi şimdi çocukların kurduğu mahalle takımları var mıdır? Ya mahalle maçları yapılıyor mu?...

Mahalleli çocukların bir araya geldiği oyunlar oynadığı alanlar var mıdır? Birlikte oynadığı oyunlar kaldı mı dersiniz?

Çocukluğumuzun geçtiği Çayırağzi semtinin hatta İmaret Mahallesi'mizin biz yaştaki çocuklardan oluşan bir mahalle takımımız vardı. Şehrin birçok mahallesinde maçlar yaptık. Başka bir mahalleden maç almak önemliydi. Öbür mahalleden birisiyle herhangi bir yerde karşılaşıldığında, mahalle takımı adına maç teklifinde bulunulur, oyunun yeri

ve zamanı sözleşilir ve hemen mahalleye haber uçurulurdu. Falan gün falan saatte filan mahalle ile mahalle maçıydı diye... Biz, nerelerde maçlar yapmadık ki İmaret Mahallesi takımı olarak... Sularbaşı Pekmez Sokak'ta bugün hala otopark olarak kullanılan alanda, Sirer Caddesinde yıkılan eski Kilisenin boş kalan alanında, Pulur Tepesi'nin dibinde, Kale'nin kenarında, Tekkeönü'nde, Harman Çayırı'nda, Büyükbostan'da... Takım oyuncuları ile maçı izlemeye gelen çocuklarla toplanır giderdik, sözleşilen saatte o mahallenin sahası sayılan boş alana... Taştan kaleleri kurar başlardık maça... Bazen kavgalar çıkardı maç içerisinde, mahallelilik dayanışması içinde birbirimizi korur, kollar, mücadele ederdik... Ve kan ter içinde dönerdik mahallemize...

Biz bütün bir mahalleli büyük bir aile idik sanki...

Sokak aralarında oynadığımız oyunlarda zaman zaman mızıkçılık yapanlar da çıkardı, ucu kavgaya varan sataşmalar olurdu, bağırışmalar, boğuşmalar... Oradan geçen herhangi bir mahalle büyüğü görüldüğünde suspus olurduk. Bize yönelik bakışından çekinir, korkardık. Bizlere kızarsa, bağırırsa hatta ufak yollu vurursa dahi ne mümkündür itiraz etmek, ne mümkündür büyüklerimize söylemek... Hele bir söyleye gör, ondan daha fazla azar işitir, sopa yerdik... Çünkü mahalleli kim olursa olsun büyüğümüzdü. Oyun başında acıırsak kimin ekmeği varsa paylaşırđık. Kimin kapısı açıksa içeri girebilirdik. Komşuyduk, nerede ise birbirimizin yedi ceddini bilirdik.

Kankayı bilmezdik ama kardeşten öteydik.

Şimdi çocuk parkları var şehrin her bir tarafına serpiştirilmiş. Rengârenk. Kaydıraklı, salıncaklı ve zemini topraktan arındırılmış Çocuk Park-

ları. Birkaç ailenin getirdiği birkaç çocuk o parkta bir büyüğünün gözetiminde bir müddet kaydırakta, salıncakta, neredeyse tek başına kendini eğlendirmeye çalışıyor. Bir bankın üzerine oturmuş büyüğünün gözü üzerinde hep... Kibrit kutusu gibi apartman dairelerinin odalarında önüne yığılmış onca oyuncakla vakit geçiren çocuk için oyun parkları yeni bir dünya gibi açılıyor önünde...

Eğer anne baba da çalışıyorsa, çocuk kreşte, anaokulunda biraz büyüyünce de evde tek başına takılıyor hayata... Akşamdan akşama görebildiği yorulmuş ve koşturan anne baba ile bakıcı, öğretmen ve sınav maratonuyla koşturup duruyor. Ne dede nine, ne amca teyze, ne de çocukları, hepsi savrulmuş bir yerlere, hepsi kendi başına hepsi yalnız... Yaşlılar Huzurevlerinde ya da ıssız evlerinde tek başlarına, gözleri camlarda kapılarda, ne gelen var ne de giden... Çocuklar, başkalarının gözetiminde hayata uyum sağlamaya zorlanıyor...

İmkânlar arttı, hayat zorlaştı. Çocuklar yalnızlaştı.

Ne mahalle maçları var ne de mahalle arkadaşlığı... Mahallede çocuk olmak, sosyal iletişim, paylaşım, aidiyet yeni kuşağın literatüründe yok... Artık mahallede çocuklar top oynayıp acıkmıyor.

Sokaklar tekin değil artık... Aileler kreşlerde çocuk büyütme başladığı günden beri, sokaklar toplumun huzur ve güvenliğine tehdit oluşturan kimsesiz, ilgisiz ve tedaviye muhtaçların işgali altında...

Günümüz çocukları için mahalle ise adres olarak yazılması gereken yerde bir ifadeden başka bir şey değil...